

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem Martinem Kopou ve věci

žalobkyně: **T.K.**
státní příslušnost: X
X

proti

žalovanému: **Ministerstvo vnitra České republiky, Odbor azylové a migrační politiky**
Nad Štolou 3, 170 34 Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 2. 10. 2023, č. j. OAM-334/ZA-ZA11-P07-2023,
takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 2. 10. 2023, č. j. OAM-334/ZA-ZA11-P07-2023, *se ruší* a věc *se vrací* žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalobkyni *se nepřiznává* náhrada nákladů řízení.
- III. Žalovaný *nemá právo* na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Podstata věci

1. Žalovaný zastavil řízení o žádosti žalobkyně o udělení mezinárodní ochrany pro nemožnost zjistit místo jejího pobytu. Soud se zabýval otázkou, zda tu pro tento postup byly podmínky. A zda žalovaný vyvinul dostatečnou snahu ke zjištění pobytu žalobkyně.

II. Rozhodnutí žalovaného

2. Žalobkyně podala dne 23. 3. 2023 žádost o mezinárodní ochranu. Rozhodnutím ze dne 2. 10. 2023, č. j. OAM-334/ZA-ZA11-P07-2023, žalovaný řízení o této žádosti zastavil podle § 25 písm. j) zákona o azylu. Nebylo podle něj možné zjistit místo pobytu žalobkyně, která ho žalovanému ani na výzvu nesdělila.
3. Žalovaný poukázal na to, že z informace Správy uprchlických zařízení (která je provozovatelem Přijímacího a pobytového střediska Zastávka) a z evidence žadatelů o udělení mezinárodní ochrany vyplývá, že žalobkyně dne 4. 8. 2023 svévolně opustila pobytové středisko. Poté se nevrátila. Žalovaný proto dne 5. 9. 2023 žalobkyni na poslední známou adresu hlášeného pobytu, kterou bylo Přijímací a pobytové středisko Zastávka, zaslal výzvu k oznámení nového místa pobytu do 14 dnů. Informaci o uložené zásilce žalovaný téhož dne vyvěsil v tomto středisku. Žalobkyně si písemnost nepřevzala. Ani na ni nereagovala. Proto žalovaný dospěl k závěru, že nelze zjistit její místo pobytu.

III. Žaloba a vyjádření žalovaného

4. Žalobkyně namítá, že zde nebyly podmínky pro zastavení řízení. Odkazuje na judikaturu týkající se § 33 písm. b) zákona o azylu, který umožňuje soudu zastavit řízení o žalobě žadatele o mezinárodní ochranu, nelze-li zjistit místo jeho pobytu. Podle ní není rozhodnou skutečností pro postup podle tohoto ustanovení neznalost místa pobytu žadatele, ale nemožnost toto místo zjistit. Předpokládá se přitom vyvinutí určitého úsilí ke zjištění místa pobytu žadatele (např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 10. 2018, č. j. 4 Azs 169/2018-31). Žalovaný ovšem žádné takové úsilí nevyvinul. Byť poslední novela zákona o azylu změnila text § 25 písm. j), žalobkyně má za to, že starší judikatura je pořád aplikovatelná.
5. Žalovaný odkázal na odůvodnění svého rozhodnutí. I nadále jej považuje za správné. Vyvinul dostatečnou snahu ke zjištění místa pobytu žalobkyně. Tato snaha však nebyla úspěšná.

IV. Hodnocení věci soudem

6. Žaloba je důvodná.
7. Podle § 25 písm. j) zákona o azylu účinného do 30. 6. 2023 platilo: „Řízení se zastaví, jestliže nelze zjistit místo pobytu žadatele o udělení mezinárodní ochrany a na základě dosud zjištěného stavu věci nelze rozhodnout.“
8. Na základě novely zákona o azylu provedené zákonem č. 173/2023 Sb. toto ustanovení s účinností od 1. 7. 2023 doznalo dílčí změny. Nyní podle něj platí: „Řízení se zastaví, jestliže nelze zjistit místo pobytu žadatele o udělení mezinárodní ochrany a žadatel o udělení mezinárodní ochrany ani na výzvu ministerstva nové místo pobytu na území České republiky do 14 dní ode dne doručení výzvy nenahlásil.“
9. Podle přechodného ustanovení v čl. II odst. 1 této novely zákona o azylu platí: „Řízení podle zákona č. 325/1999 Sb. a řízení podle zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve věci rozhodnutí vydaného podle zákona č. 325/1999 Sb. zahájená přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona a do tohoto dne pravomocně neskončená se dokončí a práva a povinnosti s nimi související se posuzují podle zákona č. 325/1999 Sb., ve znění účinném přede dnem

nabytí účinnosti tohoto zákona; *v těchto řízeních se však postupuje podle § (...) 25 (...) zákona č. 325/1999 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona.*“

10. Byť žalobkyně podala žádost o udělení mezinárodní ochrany ještě za účinnosti dřívější právní úpravy, ve vztahu k § 25 zákona o azylu novela zavádí nepravou zpětnou účinnost (retroaktivitu). Pro zastavení řízení podle některého z důvodů podle § 25 zákona o azylu se proto použije nová právní úprava.
11. Změna nové právní úpravy spočívá ve dvou ohledech. Za prvé se již pro použití § 25 písm. j) zákona o azylu nevyžaduje splnění podmínky, že ve věci nelze rozhodnout na základě dosud zjištěného skutkového stavu. Za rozhodnou lze tedy označit jen skutečnost, že nelze zjistit místo pobytu žadatele o mezinárodní ochranu. Zároveň se však přidává podmínka, že žadatel do 14 dní ode dne doručení výzvy ministerstvu nenahlásí nové místo pobytu na území České republiky.
12. Důvodová zpráva k novele § 25 zákona o azylu vysvětluje nutnost změny takto: „Jako důvod zastavení řízení bude pouze to, že nelze zjistit místo pobytu žadatele o udělení mezinárodní ochrany. Dosavadní úprava požadovala vydání meritorního rozhodnutí, pokud k jeho vydání byly opatřeny dostatečné podklady, nicméně rozhodovat meritorně za situace, kdy není znám žadatelův pobyt je s ohledem na praxi nadbytečné. Pokud žadatel neposkytuje dostatečnou součinnost a neoznámí jiný pobyt, resp. adresu, na kterou by bylo možné mu doručovat, vypovídá to o žadatelově nezájmu v řízení pokračovat. V takových situacích je také běžné, že žadatel opustil území. Rozhodovat v takové situaci ve věci meritorně tak představuje nepřiměřenou zátěž pro správní orgán, a to na úkor ostatních řízení. Správní orgán nicméně bude povinen žadatele vyzvat, aby nahlásil své nové místo pobytu, pokud žadatel do 14 dní ode dne doručení výzvy nenahlásí nové místo pobytu, lze řízení zastavit.“
13. Žalobkyně má pravdu, že ve vztahu k posuzování podmínky nemožnosti zjistit místo pobytu žadatele již existuje poměrně bohatá a ustálená judikatura. Například v rozsudku ze dne 15. 3. 2022, č. j. 10 Azs 482/2021-28 („rozsudek desátého senátu“), Nejvyšší správní soud uvedl, že „nelze ztotožňovat ‚nemožnost‘ zjistit místo pobytu a pouhou ‚neznalost‘ místa pobytu žadatele. *Rozhodnou skutečností pro zastavení řízení není momentální neznalost místa pobytu žadatele, ale to, že takové místo nelze zjistit.* Ze slovního spojení užíteho zákonodárcem vyplývá povinnost ministerstva i soudu pokusit se zjistit místo pobytu žadatele. Až v případě, že se toto místo zjistit nepodaří, je naplněna podmínka zastavení řízení.“ (důraz doplnil zdejší soud).
14. Konstantní judikatura Nejvyššího správního soudu vyvodila povinnost zjišťovat místo pobytu žadatele soudům (srov. např. rozsudek ze dne 29. 4. 2009, č. j. 4 Azs 2/2009-33; z novější judikatury srov. např. rozsudek ze dne 8. 12. 2021, č. j. 10 Azs 219/2021-29). Soudy by měly při zjišťování pobytu žadatele vyvinout patřičné úsilí tak, aby jejich postup nebyl ryze formální. Konkrétním příkladem naplnění této povinnosti je učinění dotazu přinejmenším u žalovaného a také u Ředitelství služby cizinecké policie. Jedná se totiž o dva evidenční orgány, které mají podle zákona o azylu vést evidenci místa pobytu žadatelů o mezinárodní ochranu (srov. přiměřeně rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 8. 2009, č. j. 8 Azs 26/2009-45).
15. Mají-li tuto povinnost soudy, tím spíše ji má i správní orgán odpovědný za řádné vedení a výsledek správního řízení (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 12. 2021, č. j. 10 Azs 219/2021-29). Podmínky pro zastavení řízení se musí vykládat restriktivně. Při zastavení řízení se totiž žádost o udělení mezinárodní ochrany věcně neposuzuje. Je proto

třeba vyčerpat dostupné prostředky ke zjištění pobytu žadatele o azyl, což musí zachycovat i obsah správního spisu (srov. přiměřeně rozsudek ze dne 16. 3. 2004, č. j. 2 Azs 41/2003-42).

16. Ve výše uvedeném rozsudku desátého senátu Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že zastavení řízení nemůže být důsledkem nesplnění evidenčních povinností žadatele o mezinárodní ochranu. Zastavit řízení podle § 25 písm. j) zákona o azylu tedy nelze například jen proto, že žadatel nepožádal o změnu místa hlášeného pobytu podle § 77 odst. 2 uvedeného zákona. Stejně tak nemůže důvod pro zastavení řízení záviset na tom, že žadatel opustil pobytové středisko v rozporu s pravidly stanovenými v zákoně o azylu. Může se jednat maximálně o přestupek, za který lze žadateli udělit pokutu [§ 93 odst. 3 písm. n) ve spojení s odst. 7 zákona o azylu].
17. Lze tedy shrnout, že *žalovaný může zastavit řízení o udělení mezinárodní ochrany podle § 25 písm. j) zákona o azylu jen tehdy, pokud se mu ani přes vynaložení všech dostupných prostředků nepodaří zjistit aktuální místo pobytu žadatele*. Toto úsilí žalovaného musí zároveň zachycovat obsah správního spisu.
18. Ze správního spisu plyne, že žalovaný dne 5. 9. 2023 vyhotovil výzvu ke sdělení adresy aktuálního pobytu adresovanou žalobkyni. V této výzvě ji informoval, že v současné době nemá hlášený pobyt na žádné adrese v České republice. Proto ji žalovaný vyzval ke sdělení aktuální adresy pobytu, na kterou by jí mohl doručovat veškeré písemnosti související s probíhajícím řízením. K tomu jí stanovil lhůtu 14 dní ode dne doručení této výzvy. V závěru žalobkyni poučil o tom, že pokud ve stanovené lhůtě nedoloží aktuální adresu, pak řízení zastaví.
19. Zároveň se ve spisu nachází oznámení o uložení této písemnosti u pověřeného zaměstnance ministerstva v Příjímacím a pobytovém středisku Zastávka. Toto oznámení zmiňuje, že se žalobkyni nepodařilo výzvu doručit v místě jejího hlášeného pobytu, protože je neznámý. Toto oznámení bylo vyvěšeno dne 5. 9. 2023 a svěřeno dne 14. 9. 2023. Dále již ve spisu následuje napadené rozhodnutí.
20. Je tedy otázkou, zda vydání a uložení výzvy ke sdělení aktuální adresy pobytu žalobkyně lze považovat za dostatečné úsilí směřující ke zjištění místa pobytu žalobkyně. A zda žalovaný mohl zastavit řízení o její žádosti o mezinárodní ochranu podle § 25 písm. j) zákona o azylu. Soud se domnívá, že nikoli.
21. Výklad nového znění § 25 písm. j) zákona o azylu nemůže vést k tomu, aby ministerstvo formálně vyhovělo požadavku na zjišťování místa pobytu žadatele jen tím, že mu na adresu posledního hlášeného pobytu (zde navíc v příjímacím a pobytovém středisku) zašle výzvu ke sdělení adresy aktuálního pobytu. *Jedná se jen o další podmínku, kterou ministerstvo musí splnit, než řízení zastaví*. I nadále však platí výše uvedená judikatorní východiska, která na ministerstvo kladou povinnost vyvinout jisté reálné úsilí ke zjištění místa pobytu žadatele. Konkrétní podoba tohoto úsilí samozřejmě bude záviset na okolnostech každého jednotlivého případu.
22. V tomto případě se však nabízel minimálně pokus kontaktovat žalobkyni na adrese její poslední propustky. Ze správního spisu plyne, že v období od 23. 3. 2023 do 26. 6. 2023 měla žalobkyně povolené opuštění pobytového střediska na dobu více jak 15 dní na adrese X. Z evidenční karty žadatele také plyne, že se na této adrese zdržovala od 27. 9. 2022 do 4. 1. 2023, zřejmě v průběhu předchozího řízení ve věci mezinárodní ochrany. Je tedy evidentní, že se žalobkyně dlouhodobě zdržovala na jedné adrese v X. Soud nerozumí, proč

se žalovaný nepokusil ověřit toto místo pobytu žalobkyně, např. prostřednictvím cizinecké policie nebo zasláním výzvy ke sdělení adresy aktuálního pobytu na uvedenou pražskou adresu, kterou měl k dispozici.

23. Soud zdůrazňuje, že žalovaný nesmí využívat zastavení řízení jako určitou formu postihu žadatelů, kteří zanedbají své povinnosti v souvislosti s hlášením místa pobytu na území České republiky. *Smyslem zastavení řízení pro neznámý pobyt žadatele je umožnit ministerstvu nezabývat se věcně žádostí o mezinárodní ochranu žadatelů, kteří zmizeli ze zorného pole orgánů veřejné moci, a u kterých je zřejmé, že nemají zájem na pokračování v řízení.* Pokud žadatel žalovanému neoznámí adresu, na kterou je možné mu doručovat písemnosti související s řízením, ještě to nic samo o sobě nevypovídá o jeho nezájmu pokračovat v řízení. Důležité naopak je, aby žalovaný ověřil, zda skutečně žadatel již nemá zájem pokračovat v řízení, anebo zda „pouze“ zanedbal svou povinnost požádat o změnu místa hlášeného pobytu nebo o povolení k dlouhodobému opuštění pobytového střediska (propustku).
24. V případě žalobkyně to žalovaný neověřil. Jeho závěr, že nelze zjistit místo pobytu žalobkyně byl proto předčasné. Soudu tedy nezbylo než jeho rozhodnutí zrušit.

V. Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

25. Soud s ohledem na výše uvedené zrušil rozhodnutí žalovaného pro vady předvídané v § 76 odst. 1 písm. b) soudního řádu správního. Jeho závěr, že nelze zjistit místo pobytu žalobkyně, nemá dostatečnou oporu ve správním spisu. Soud proto vrátil věc žalovanému k dalšímu řízení. V něm žalovaného váže závazný právní názor soudu (§ 78 odst. 4 a 5 soudního řádu správního).
26. Pokud jde o náklady řízení, žalobkyni jako úspěšné účastnici řízení vzniklo právo na jejich náhradu. Žádné však nevyčíslila, proto jí je soud nepřiznal. Žalovanému jako neúspěšnému účastníkovi řízení právo na náhradu nákladů řízení nevzniklo.
27. O návrhu žalobkyně na přiznání odkladného účinku její žalobě soud samostatně nerozhodoval, protože bezodkladně rozhodl ve věci samé.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení podat kasační stížnost u Nejvyššího správního soudu. *Nejvyšší správní soud kasační stížnost proti tomuto rozsudku odmítne pro nepřijatelnost, pokud nebude svým významem podstatně přesahovat vlastní zájmy stěžovatele.* V řízení o kasační stížnosti musí stěžovatele zastupovat advokát. To neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Brno 20. prosince 2023

Martin Kopa
samosoudce